

Супруненко Л.А.

аспірантка,

*Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки
Міністерства розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України*

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Формування ефективної регіональної політики, що відповідає європейським принципам та засадам, є одним із головних завдань Уряду. Протягом останніх років Урядом за підтримки парламенту здійснено ряд кроків з формування та забезпечення реалізації нової ефективної державної регіональної політики.

Створено законодавчу основу регіональної політики – прийнято Закони України «Про засади державної регіональної політики», нову редакцію Бюджетного кодексу України, Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад» та інші, що дозволило:

- створити систему стратегічного планування регіонального розвитку;
- запровадити нові інструменти регулювання регіонального та територіального розвитку;

- закріпити джерела фінансування регіонального розвитку та залучити фінансову підтримку Європейського Союзу;

- суттєво удосконалити фінансову взаємодію Державного та місцевих бюджетів, застосовувати нові фінансові інструменти регулювання регіонального розвитку;

- підвищити спроможність територіальних громад;

- створити умови для зміцнення інституційної спроможності місцевої влади для розвитку.

Ефективність реалізації державної регіональної політики значною мірою залежить від збалансованості систем стратегічного планування. За останні роки в Україні сформовано сучасну систему

стратегічного планування регіонального розвитку, що відповідає європейським підходам та принципам у цій сфері.

Державна регіональна політика розглядається Урядом України як важливий елемент політики держави, яка спрямована на посилення конкурентоспроможності економіки держави та її регіонів, сприяння інтегрованості її простору, підвищення рівня добробуту та якості життя людей незалежно від місця проживання.

В даний час затверджено нову Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Державна стратегія містить ґрунтовний аналіз регіонального розвитку в контексті глобальних викликів розвитку нашої держави, на основі якого сформовано 3 стратегічні цілі розвитку регіонів:

ціль 1 – формування згуртованої країни в соціальному, економічному, екологічному та просторовому вимірах;

ціль 2 – підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів;

ціль 3 – ефективне людиноцентричне багаторівневе врядування.

Стратегією запропоновано нові підходи до політики регіонального розвитку на період до 2027 року, а саме: перехід від переважно територіально нейтральної до територіально спрямованої політики розвитку територій на основі стимулювання використання їх власного потенціалу.

Одночасно в регіонах завершується розробка регіональних стратегій розвитку на період до 2027 року. Станом на сьогодні у 21 регіоні затверджені регіональні стратегії розвитку на 2021–2027 роки. Особливістю нового планового періоду є запровадження принципів смарт-спеціалізації у стратегічне планування на регіональному рівні.

Розуміючи важливість підходу смарт-спеціалізації для підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів та досягнення збалансованого, рівномірного та інноваційного розвитку регіонів у листопаді 2018 року Урядом України було схвалено зміни до законодавства, що передбачають стратегічне планування регіонального розвитку із врахуванням європейського підходу смарт-спеціалізації, що враховує унікальні переваги кожного регіону під час визначення стратегічних цілей його розвитку. Цей підхід дає змогу застосувати не лише традиційні статистичні методи, а й залучити до

обговорення пріоритетів широке коло представників бізнесу, науки, освіти, громадянського суспільства та влади.

Ще одним нововведенням у стратегічному плануванні регіонального розвитку, що наближує Україну до Європейського Союзу, є введення обов'язкової процедури стратегічної екологічної оцінки для державної та регіональних стратегій розвитку. СЕО це процес за допомогою якого екологічні міркування повинні бути повністю інтегровані в підготовку планів і програм до їх остаточного прийняття. Завданнями СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища та сприяння сталому розвитку.

Одним із головних здобутків сучасної регіональної політики є запровадження системи стратегічного планування на рівні громад.

Ще одним важливим кроком на шляху формування нової державної регіональної політики було створення агенцій регіонального розвитку – інституції, яка довела свою ефективність в таких європейських країнах як, наприклад, Республіка Польща та Республіка Словенія.

За останні роки в Україні створено правове поле, яке дає можливість регіонам засновувати та розвивати мережу агенцій регіонального розвитку.

У 2015 році Законом України «Про засади державної регіональної політики» введено поняття агенції регіонального розвитку, а у 2016 році – постановою Уряду затверджено типові положення про агенцію, яким визначається організаційно-правовий статус агенції, її засновники, основні права та функції агенції регіонального розвитку, джерела фінансування. На сьогодні в Україні у 24 регіонах прийнято рішення про утворення агенцій регіонального розвитку.

Головні функції агенцій в Україні:

- узагальнення інтересу всіх груп населення регіону;
- залучення інвестицій;
- сприяння розвитку регіонів;
- допомога в отриманні органами місцевого самоврядування коштів розвитку з Держбюджету України та програм міжнародної допомоги.

Вже зараз є перші історії успіху агенцій регіонального розвитку в Україні: залучення мільйонних інвестицій в регіони, впровадження систем енергоефективності, створення нових робочих місць та багато

іншого. Все це є першими результатами діяльності нової, європейської інституції і підтверджує правильність прийнятого нами рішення в складних умовах війни.

Обсяг фінансування регіонального розвитку з кожним роком зростає. Важливим кроком у впровадженні європейських інструментів стимулювання розвитку регіонів було створення у 2012 році Державного фонду регіонального розвитку, обсяг якого визначено у Бюджетному кодексі України як не менше 1 % дохідної частини Державного бюджету України. За допомогою Державного фонду регіонального розвитку забезпечується справедливий розподіл державної підтримки розвитку регіонів:

- 80 відсотків коштів Фонду розподіляється відповідно до чисельності населення регіону;

- 20 відсотків з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів.

При цьому забезпечується самостійність регіонів у визначенні пріоритетності спрямування коштів та конкурсному відборі інвестиційних проектів.

Для реалізації Державної стратегії регіонального розвитку також залучаються кошти міжнародної технічної допомоги.

Урядом залучено від ЄС бюджетну підтримку загальним обсягом 55 млн. євро.

Дотримуючись принципу «жодних планів без грошей та жодних грошей без планів» є пріоритетною ефективною системою фінансування через існуючі інструменти для проектів, які відповідають пріоритетам Державної, регіональних та місцевих стратегій.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
2. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>
4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про агенції регіонального розвитку». URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/248941325>